

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Szekelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A fogadj Isten ezután lesz.

(Bgh) Lukács László miniszterelnök a maga és kormánya nevében hétfőn, április végén a képviselőházban elmondotta az adjon Istent, vagyis beköszöntött.

Erra aztán Návay Lajos, a képviselőház elnöke azt indítványozta, hogy a beköszöntő felett tartandó vitát hagyják akkorra, mikor a delegációk tanácskozása véget ér s ezidőre a Ház napolja el üléseit.

Az elnök indítványát Polónyi Géza és Nagy Ferenc képviselők felszólalása után elfogadták. Így történt meg azután, hogy elhalasztódott a fogadj Isten, vagyis az ellenzéki pártok a miniszterelnök programbeszédére még nem válaszoltak.

Lukács László beköszöntőjében azt hangsúlyozta, hogy elsősorban a választói joggal szemben a bizalmatlanságot minden oldalról eloszlatni kívánja. Ezt a törvényt kölcsönös egyetértéssel, jóindulattal akarja megcsinálni. Teljes biztosítékot nyújt arra, hogy a választói jog általános és demokratikus, népies irányu lesz. Mert az ő célja az, hogy a néplegszélesebb rétege bevonassék az alkotmány sáncaiba.

Viszont azonban szemelől nem téveszthető, hogy a magyarság főhatalma e téren is minden tekintetben biztosítva és megvédve legyen.

Sőtétbe ugrani nem szabad és azért ő fokozatosan (talán cseppenkint) kívánja a választói jogot megalkotni. Bizonyos korlátokat kell felállítani és neki erre kidolgozott terve van. Ha valakinek ezzel szemben jobb ideája, eszméje van, álljon elő, mert azt szívesen fogja megbeszélés, tanácskozás tárgyává tenni.

A parlament munkaképességét béltés eszközökkel kívánja helyre állítani. A munkarendre nézve pedig azt ohajtáná, hogy míg az osztlályok a választói jogra vonatkozó javaslatok felett tanácskoznak, addig a Ház a véderőjavaslatot tárgyalja.

A horvát-kérdés megoldására a királyi biztosságot szükségesnek tartja, mert a magyar állam egysége volt veszélyben. Ott is békét akar s míhelyt a viszonyok megváltoznak, a királyi biztost visszahívják. Azt ajánlja a horvátoknak, hogy ügyeiket ne vigyék idegen államokba, hanem oda haza igazítsák el.

Sok üdvös és sürgős törvényjavaslat elintézésre vár. Így első helyen az állami tisztviselők családi pótléka, nyugdíja. Az államvasutak reformjáról, az állami beruházásokról, az ipartörvény revíziójáról, a bírák, tanárok, tanítók fizetésrendezéséről és a munkásbiztosításról szóló javaslatok.

Beszéde végén az összes pártokhoz fordulva, arra kérte a Házat, hogy segítsék, támogatassák őt munkájában.

Ezeket mondotta a miniszterelnök és hozzá a jobb oldal, a munkapárti többség zajosan öljenzett. A végén pedig Klauen-Hédegváry gróf, a letűnt

miniszterelnök és Tisza István gróf melegen gratulált Lukács miniszterelnöknek... És éppen ez a bökkenő!

A miniszterelnök jóhiszeműségét kétségbe vonni nem akarjuk. Meglehet, hogy szándéka tiszta, becsületes. De a háttérben ott van a Lucifer. Ott settenkedik Khuen és Tisza. Ez pedig egy cseppet sem bizalmatgerjesztő jelenség. Akik ismerik e két politikus észjárását, azok nem nagy reménységet fűzhetnek Lukács ígéreteinek beváltásához a választói jogot és egyebet illetően.

Hiszen 45 év óta még minden kormány a magyarság szupremáciáját védte — szóval. Tényleg pedig olyan vasuti politikát csináltak a Szekelyföldnek is, hogy maholnap még hirmondó sem marad a szekelyből — saját szülőföldjén.

Nagyon érdekes, hogy a választói törvény megalkotására a miniszterelnöknek kész terve van, de azt titokban tartja és ezzel szemben mégis hirdeti, hogy aki jobbat tud, álljon elő.

Ugyanilyen a parlamenti munkarendre tett javaslata is. Míg az osztályok tanácskoznak, addig a véderőjavaslatot tárgyalja le a képviselőház. Igen, tárgyalja le és ezzel adja ki kezéből a fegyvert s azután majd csinál a miniszterelnök olyan választói jogot, amilyen neki és Tiszáéknak tetszeni fog.

Mi nem tuujuk ismételtlen is eléggé hangsúlyozni, hogy most vigyázzon az ellenzék, nehogy ravaszul felállított csapdába kerüljön.

Mert hiszen világos a kormány-cél. A katonai javaslatokat valamiképp tető alá juttatni. Ez a legfőbb kívánalom. Egyéb mellékes. E körül fog az új miniszterelnök észjárása és ennek kedvéért ígéri most már a kormányelnöki székből a fizetésemeléseket és hangsúlyozza, hogy sok üdvös, sürgős törvényjavaslat vár elintézésre.

Bizony a miniszterelnök beszédében elősorolt javaslatok, égetően sürgösek. Ezt elismeri minden párt. Az állami tisztviselők pótléka, a bírák, tanárok, tanítók fizetéséről szóló törvényjavaslatok már világosan sürgösek. Hát a vármegeyi tisztviselők, községi és körjegyzők státusrendezése. Ez se kutya ám!

De mindezeket az ellenzéki pártok sürgetik, folyton szorgalmazzák. Miért nem terjeszti be a miniszterelnök ur! Két-három nap alatt készségesen letárgyalja a Ház. Tessék csak megpróbálni — a véderő előtt!...

Igen ám, de e javaslatokat csak a kormánynak tartogatja a kormány — választások esetére. Hiszen a korrupción kívül egy kis enyhítő körülményre is szükség van a tisztviselők voksolási kedvének ébren tartására.

Tehát résen kell lenni, mert az ígéret szép szó, de csak úgy jó, ha azután beváltják!

Különben az ellenzéki pártoknak meg van a saját nézetük és álláspontjuk a kormányígéretekre nézve. Titkot eddig sem csináltak belőle. Személyi tekintetek nem vezették s azok most sem befolyásolhatják. Az elvi küzdelem bárkivel szemben egyforma.

A múltból — a jelennek.

Hogy működött Khuen?

A függetlenségi és 48-as párt vasárnap hatalmas népgyűlést tartott a Választójog Országos Szövetségével Budapesten a vas- és femipari munkások épületének kerthelyiségében, a mely zsufolásig megtelt.

A gyűlés első szónoka Justh Gyula pártvezér volt, aki beszédében ezeket mondotta a múltból — tanulságul a jelennek:

Tisztátalan választásokkal szemben nincs más fegyver, mint az obstrukció. A király választójogi ígéretét a munkakapárti konzervatívok kijátszották. Khuen nem akarta komolyan a választójogi reformot, folyton habozott, aztán kibuvókat keresett. Példátlan dolog, amit szintén Khuennak köszönhetünk, hogy Jeszenszky Sándor vezetésével egy állandó iroda működött, amely számon tartotta, ki kormánypárti, ki ellenzéki és a trafikuskat, italmérokot, szeszfőzőket, tisztviselőket és minden kormánytól függő elemet itt nyilvántartottak, büntettek és jutalmaztak. Országos üldözést rendezett a bukott kormány azok ellen, akik nem pariroztak. Ha az új kormány nem okul ezekből a tanulságokból, őt is utóléri a Khuen sorsa. Végső veszedelembé döntené a kormányt, ha olyan fából vaskarika választójogot akarna, amely a reakciós és demokratikus elemeket egyszerre szolgálja. Ez lehetetlenség. Vagy a konzervatívokra, vagy a demokratikusokra kell támaszkodnia. Nem ajánlja, hogy a kormány kétszínű játékot folytasson. Nagyon csalódnak, akik azt hiszik, hogy a személyváltozás miatt a függetlenségi párt kész nyomban leszerelni. Ez a párt tovább harcol elveiért, küzd az osztályuralom ellen és követeli az általános, egyenlő, titkos választójogot.

A kibontakozást úgy képzelem, hogy választójogi kabinetnek kell jönni, amely megváltoztatja a hatalmi erőviszonyokat. Lehetetlen, hogy Jeszenszky továbbra is a munkapárt főkerese maradjon. A főispánok közül azokat, akik ellenségei a demokratikus választójognak, föl kell menteni. Ha a mostani többség erre nem hajlandó, akkor fel kell oszlatni a parlamentet. Én — ugymond — garantálom a kormánynak, hogy minden erőszak és vesztegetés nélkül legalább 300 hive kerül a Házba az általános választójognak. Ha tehát hozzák az általános, titkos választójogot, szent a béke, de míg ezt nem hozzák, jöhet harminc kormány, mind a harmincat megbuktatjuk. Új vért kell belevinni a magyar népképviselőbe a feudálisok és reakciósok ellen, akik nem az országot, nem a nemzeti szupremáciát féltik, csak a maguk hatalmát...

A képviselő választók névjegyzéke e hó 5-étől (vasárnap) kezdve 25-ig a tanácsbáznál közszemlére lesz kitéve. Felszólalások 15-ig, észrevételek 25-ig tehetők.

Városi közgyűlés.

Székelyudvarhely város képviselő-testülete április 29-én rendkívüli közgyűlést tartott Gotthard János polgármester elnöklésével.

Napirend előtt Dr Solymossy Lajos szólt fel a javaslatára változtatások történtek a gyűlés sorrendjén.

Első helyen tárgyalták a tanács előterjesztését a 17,000 korona államsegély felosztása tárgyában. Elfogadták az eddigi, vagyis a B) táblázat szerinti felosztást. Holott már többször ki volt mutatva, hogy ez a kisebb tisztviselőkre sérelemes és a városra nézve káros. Azonban tényleg a C) táblázatot veszik gyakorlatba s az így fennmaradó összeget takarékpénztárba helyezik, mert hátha a belügyminiszter a kilencezer néhány száz lakost — tízezernek nem fogja tekinteni!?

Tudomásul vették a vicinális és közutakon szükséges műtárgyak mikénti építéséről szóló keresk. miniszteri rendeletet.

Az utcai kövezési munkálatokra beérkezett ajánlatok közül az András Gergelyét fogadták el négyszög m. 1 K 40 f árbán. E tárgynál Ugron Ákos nyug. főispán hívta fel a figyelmet a fővonalak hiányosságaira, valamint az úrszékeknek este 8 órakor történő szabályellenes kihordására. Dr Solymossy a kövezők szigorubb ellenőrzését, a várutcai állapotok megszüntetését sürgeti. Biró István tanár az V. kerület között átvonuló vasúti átjáró türethetlenségét teszi szóvá a hova-tovább nagyobb forgalom, az iskolás gyermekek életbiztonsága megköveteli, hogy alkalmas áthidalást létesítsen a vasut. E célból a városi tanács utasítást nyert, hogy szólítsa fel a vasut-társaságot sürgős intézkedésre.

A Tanítók Fürdője és Tanulók Nyaraló Telepe Részvénytársaság részvényeiből jegyzett 50 drb részvény befizetése ügyében úgy határozott a közgyűlés, hogy az építési alaplól fizetessék az 1250 K.

A villamos-telepnek a csatlakozások 1912-re való elkészítése és 20 árammérő beszerzése engedélyeztetett.

A Klein-cég által bérelt terület hasznosítására újabb versenytárgyalást tartanak. Ugron Ákos megjegyzi e tárgynál, hogy szélesebb körben kell hirdetni a város dolgait, mert akkor több pályázó akad.

Elhatározták egy harmadik, nyugati fajta bika beszerzését. A püspökladányi ref. esperesi hivatal kérésére pedig a magyar ref. lelkészek segély nélkül maradó árvái számára létesítendő árva-otthon javára 20 K adományt engedélyeztek.

A városi vám- és fogyasztási adókezelő s a díjnoki személyzet tagjainak pótdómentességet adtak. Hát a városi polgárság, mikor rész esül majd pótdómentességben? Ugyancsak a nevezett személyzetnek 20 százalékos drágasági pótlékot szavaztak, míg a városgazda és állatorvos ezirányú kérését elutasították. Így járt Kakasi Domokos városi dobos is, akinek áppertén megmondták, hogy 700 K egy városi dobosnak elég fizetés; miután még mellékesekben sincs hiány.

Kimodották a Bem-utcai házak lebontását és a régi vágóhid területén 4500 K költséggel való újrafelépítését. Ezzel a város eddigi jövedelmének főtartását kívánják biztosítani és ez igen helyes törekvés. Ugyan ilyen irányú, illetve új jövedelmi forrást jelent a hatósági bizonyítványok kiállítását után szedendő 2—2 K is, amelyet a szegénységi bizonyítványok kivételével mindenkitől kívánni fognak, mihelyt az új szabályzat jóváhagyást nyer.

Kijavították a kéményseprési szabályrendelet forintjait koronákra s elfogadták egy új szabályrendeletet, mely az egyes ingatlanok átruházása után 1—1 százalékos városi pótléket állapít meg jövőre.

Nagyobb vitát idézett elő az ingatlanok érték emelkedése után kivetendő járulékokról készített tervezet. Különösen Ugron Ákos tette beható bírálat tárgyává a 10—45 százalékos mehető díjak magasságát. Levették napirendről azzal, hogy a tervezetet sokszorosították és az összes képviselői tagoknak megküldik észrevételeik előterjesztése céljából.

Ugron Ákos már távozóban volt és akkor tudta meg, hogy Szombathely Lajos főkapitány kitüntetéséről a polgármester megnyitójában elfeledkezett. Viszartért és igen lelkes szavakban üdvözölte az érdemes tisztviselőt, kinek hivatalát főispán korában is mindig oly rendbe találta. Reményét fejezte ki, hogy a kitüntetés után még megmarad állásában, melyet oly hiven betöltött. A közgyűlés tagjai lelkes éljenzéssel fogadták a megemlékezést és hosszasan tüntettek a főkapitány mellett.

Több tárgy elintézése után a közgyűlést véget ért.

Küzdelem a létért.

I.

Itt vagyok megint az én szeretettel. Ápolt gyümölcsfáim között Szovátn. Busen vizsgálgatom a szigorú, pár hetes tél dermesztő fagyja miatt kirepedezett, elfagyott cseresznye fáimat és ez eszembe juttatja a hasonlóan gondozott székely iparos tanulókat abból az időből, mikor e miatt a miskolci kartársaim a székelyek patrónusának* gunyoltak.

Nem egy önálló iparosmesterrel találkozom néha-néha itt-ott, a ki hasonló állapotba jutott volna a miskolci iparostület elnökének fagyasztó hideg szíve, lelketlen eljárása miatt, ha gunynak veszem a patrónus elnevezést és azt írom a székely iparkamrának: gondolják az urak a székely fiukat, ha hozzá fogtak a kitelepítésükhöz, én nem bosszantatom magamat értük. Lemondok a felügyelőségről.

Gyáva és önző embernek tartom azokat, a kik kitérnek a küzdelmek elől, mert hiszen a költő is azt írja:

„Küzdelem közt szép az élet.

Küzdés nélkül mit sem ér“.

Küzdenünk kell egy jobb jövőért az emberekkal, a természettel egyiránt önmagunk és embertársaink érdekében.

Hanem mielőtt még tárgyamra térnék át, idéznem kell egy pár sort egy miskolci iparosmester által annak idején nekem ide megküldött lapokból. A „Miskolci Napló“ 1909. augusztus 28-iki száma „Egy szenzációs lopási ügy. A tolvaj egy közéleti férfiú“ cím alatt két hasábosnál hosszabb cikkben részletesen leírja, hogy miképpen fogta körte lopáson a szőlőpásztor Karla Bertalan hegybíró. Egy helyen így ír: „A ki a nevezetes, híres körtéket ellopta, az egy közéleti férfiú. Nagyon is közéleti férfiú. Mindenütt köz élt. A városi köz élet, a pártélet, a közgazdasági élet, az egyleti élet, a társadalmi élet, mind ott találta az illetőt a közélet közt. Benne volt mindenben és most a végén egy körte-lopási esetbe került bele“.

A „Magyar Nemzet“ ugyanazon évi 207. számának 5-ik oldalán így végzi ezen ügyre vonatkozó előadását: „A meghívók a hegyközség közgyűlésére széjjel mentek, de a hegyközség tagjai, a Karla Bertalan hegybíró által összehívott közgyűlésre nem jelentek meg. Egyetlen tag sem jelent meg a

*Dr Vajda Emil győri főreáliskolai tanárt, a „Székely-Udvarhely“ első szerkesztőjét, valamint azután a nyomába lépett boldog emlékü Solymossy Endre kollegiumi tanárt és országgyűlési képviselőt is azért, mert az itteni iparosok erkölcsi és anyagi ügyeinek előbbre vitele érdekében pártatlanul önzetlen buzgósággal dolgoztak, velük emberséges szeretettel társalogtak: disz-cszimadának nevezgették nálunk. Szerk.

gyűlésen. A miskolciak ezek után nem kíváncsiak az ügyre, mert tis tán látják, hogy ki volt a körtetolvaj“.

Karla Bertalan magyar-zabó mester és iparostületi elnök ajánkozott volt az első transport székely iparostanulóknak kitelepítése alkalmával azok felügyelete és gondozására, ő maga is két fiút fogadván el műhelyébe. Később ujjolag még kettőt kapott ezekből, mikor már a felügyeletet rámbiztalták.

Két testvér volt nála Homoródkarácsonfalváról. Weissenbeck Mihály és Mátyás. A székelyek által a különben hajdan szászivadék, Vászompék néven ismeretes. Míg a többi mester beszegődött és iskolázta a székely tanoncát, Karlát csak a városi hatóságnak igénybe vételével és a második évben birtam rákényszeríteni. Nem akarta elismerni beleszóvási jogomat a meddig a székely iparkamara ezt vele el nem ismertette. Ezután szokásos fűgásaival: nagy uzsonna és régi gohér borával igyekezett lekenyerezni és engedékenységre bírni, s mivel így sem ért cél, hogy legalább a tanonc időt a beszegődötés napjától számítsuk: megtiltotta, hogy műhelyében a fiukat meglátogathassam és azok is, hogy sorsukról valamit nekem eláruljanak, hozzám jöhessenek, vagy üzenhessenek

Az iparostületi előjáróságot föl lovalta ellenem és a székely fiuk ellen s ha esetleg valamely ügyben az előjárósági gyűléshez kellett fordulnom, ellenséges magatartást tanúsítottak. Részre hajlóan ítéltek. Ugyan ezen elbánást tanúsította az első és második iparhatóság is a tűzkövesi borházában adott nagy murik után és következtében.

A fiuk nem a szabó műhelyben, hanem a szőlőben mint mezei munkások dolgoztak egész nyáron át. Lakásom felé kerülvén haza a szőlőmunkából, kérték az intézkedést. Nem találván támaszt semmifele fórumon, Hegedűs Sándor miniszterhez fordultam, személyesen is előadván panaszsommat és az ügyek állását. Hamis fölterjesztéssel félrevezették a minisztert is. Végre a legfőbb forumhoz: a sajtóhoz fordultam nyílttéri cikkek és röpiratokban.

Nagy összeget költött Karla is hírlapi cikkek iratására és közzétételére, de a provokált sajtópört nem sikerült megindíttatnom vele, csupán az iparosok és a hatóság szeméiről az oda rakott vastag takarót eltüntetni és az iparhatósághoz beadott egyik panaszsommal elérni azt, hogy rágalmozási pert indított ellenem. (Vége köv.)

GAGYI SAMU.

HIREK.

— **Elöléptetés.** A király Gálffy Ignác székely atyánkiát, a miskolci kereskedelmi iskola tudós igazgatóját a VI. fizetési osztályba nevezte ki. A jól megérdemelt előléptetéshez gratulálunk!

— **Meghívó iskolai ünnepélyre.** A róm. kath. főgimnázium „Baróti Szabó Dávid önképzőkör“-e május hó 5-én (vasárnap) d. e. 11 órakor az intézet dísztermében ezidei működésének befejezéséül Baróti Szabó Dávid emlékére műsoros ünnepélyt rendez, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja az elnökség. Az ünnepély műsora: 1 Nyitány. Előadja az önképzőköri zenekar Pacchiáffó Emil VIII. o. t. vezetésével. 2 Szaval Szabó Nándor VIII. o. t. 3 Ének Lönhárd Miklós VIII. oszt. t. vezetésével. 4 Beszédet mond az alkalmi beszédre kitzűött díj nyertese. 5 Részlet a „Parasztbecsület“ dalműből (Quartett). Eljátszák: Petrovay István VII. o. t. (Violin I), Soó Gáspár VIII. o. t. (Violin II), Lönhárd Miklós VIII. o. t. (Viola) és Pacchiáffó Emil VIII. o. t. (Celló) 6. Jutalmak és pályadíjak kiosztása. 7. Tá-

rogatón játszik Szabó Nándor VIII. o. t., kíséri az önképzőkori zenekar 8. Alkalmi versét előadja Bence Domokos VIII o. t. 9 Spanyol Pál főgimn. tanár ur Baróti Szabó Dávid szülőházáról készült festményének leplezése. 10. Himnusz. Éneklé a közönség. Meghívót nem bocsátunk szét. Az elnökség.

— **Bene Lajos — iskolalátogató.** Az „Udvarhelyi Népevelés“ most megjelent áprilisi tartalmas számában olvassuk, hogy a közoktatásügyi miniszter az elemi iskolai tanítás és nevelés szak-szerű ellenőrzésére iskolalátogatói állásokat szervezett. Az első ilyen iskolalátogatók között van Bene Lajos, az udvarhelyvármegyei kir. tanfelügyelőség érdemes tollnokának neve is, aki Binffyhunyad székhellyel nevezett ki a miniszter és tőlünk szeptember 1-ével fog el távozni új állása betöltésére. A vármegyei tanítóegylet hivatalos havi folyóirata igen szép és meleg szavakban emeli ki Bene érdemeit, melyek elismeréséhez a magunk részéről is szíves kész éggel csatlakozunk.

— **Milliókat jövedelmező virágok.** Magyarország, a par excellence földművelő állam szégyene, hogy még az élővirág-szücséget is idegen országból fedezi. Nem elég, hogy iparilag Ausztria erős nyomása alatt nyugtunk és minden keresményünket az osztrák vágja zsebre, hanem a nálunk is üveg-házilag egészen jól tenyészhető élővirágok árát sem tudjuk itthon tartani — éhhalálunk miatt. Olaszországnak milliókat jövedelmez a virágkereskedelem. Ebben az évben az olasz virágkivitel már a hat millió lírát érte el. Ebből Magyarország és Ausztria maga 2,733 000 líráért vásároltak; Németország közel két millióért. Csak a harmadik helyen találjuk Franciaországot 5299 mm.-val nem egész egy millió líra értékkel. Ennél is sokkal rosszabb vevők Svájc, Angolország és Belgium. És Olaszország, nagy virágbősége ellenére, maga is importál élővirágot. Franciaország ez az ország, mely e tekintetben egyedül szóba jöhet. Az utolsó öt évben körülbelül egy és fél millió líra értékű virágot vásároltak Franciaországban. Olaszország 1911. évi virágkiviteli statisztikája a következő; kivitel: Magyarország és Ausztriába 13,876, Franciaországba 5593, Németországba 7254, Svájcba 973 és más országokba 480 mm. élővirágot, vagyis összesen 28.176 mm. 8 millió 452.860 líra értékben.

— **Női zenekar a Budapest-szállóban.** Rozgonyi Marietta 8 tagú női zenekara máttól kezdve minden este Székelyudvarhelyt a Budapest-szálló éttermében hangversenyez.

— **Gyengeelméjük, gyengetehetségük felvétele.** A borosjenői gyógypedagógiai nevelő és foglalkoztató állami intézetbe a jövő iskolai év kezdetétől több növendéket vesznek fel. Felvétetnek a nevelő intézetbe — 10 éves, a foglalkoztatóba 14 éven felüli tanításra és foglalkoztatásra alkalmas gyengeelméjű, gyengetehetségű egyének. Ugy az ingyenes, mint a fizető feltételekről bővebb tájékoztatást nyújt bárkinek az intézet igazgatója: Csapó György Borosjenő, Aradmegye.

— **Új otthon a zsidóknak.** Mint Lisszabonból jelentik, az ottani gyarmatügyi hivatal elé javaslatot terjesztettek minden nemzetiségbeli zsidóknak a portugál keleti Afrikában fekvő Angelába való vándorlására vonatkozólag. Minden családfőnek 100—150 hektár földet akarnak ajándékozni, mely tulajdonává válik, ha azt maga megműveli és bizonyos feltételeket teljesít.

— **Szülők öröme,** ha a csecsemő kitűnően fejlődik. Gyakran zavarok állanak be a gyermek fejlődése körül, amelyek rendszerint az emésztéssel vannak összekötve. Ilyenkor a szülők orvosi tanácsra csak a világhírű „Phosphatine Fallières“-sel táplálják a gyerekeket és a jó hatás el nem ma-

radhat. A Phosphatine Fallières a gyermek-tápszerek fejedelme, amely tartalmazza az összes nélkülözhetetlen anyagokat. Szülők százezrei áldják e gyermek tápszert.

— **Köszönöt.** Simó Mátyás városi pénztárnok ur a Székely Dalegyletnek utólag 10 K át adományozott a multkor esti alkalomból. Midőn a dícséretre nem szoruló nemesség tény e helyre elismerjük, a Dalegylet nevében halás köszönetünket nyilvánítjuk. **Benedek Géza** egyll. pénztárnok.

— **Nem volt előadás.** Minap a marosvásárhelyi lapok útján rossz híret keltették Székelyudvarhely városnak, hogy nem léggé pártolta Szilágyi Dezső erdélyrészi első színikerületbeli társulatát. Az igazság érdekében ki kell jelentünk, hogy nálunk egyetlen előadás sem maradt el — részvétele miatt. Marosvásárhelyt, a székely fővárosban pedig megtörtént most, hogy a Tótleány népszínmű előadása elmaradt, mert az összes bevétel 28 K s a nézőtérén 2—3 ember léven, ebből még a kurtina húzó szolgának sem telt ki a gázsija.

Nyílt tér*

1912 B. 174—2.

Ő felsége a király nevében!

Az oklándi kir. járás-bíróság, mint büntető bíróság hatóság előtti rágalalmazással vádolt Szabó Mózes (kurta) és társai elleni bünygyben Tamas Peter ügyészségi megbízott által emelt vád fölött Oklándon 1912. évi április hó 12-én Kelemen Kálmán kir. aljbíró, Pal Denes jegyzőkönyvvezető, Barra Lajos magánvádoló, Dr. Jakab Zoltán ügyvéd mint vádló képviselője és Szabó Mózes (kurta), id. Rigó József (katona), Dajka József, Felszegi Andras vádlottak részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg

Ítélt:

A kir. járás-bíróság Szabó Mózes (kurta) 80 éves, unitárius vallásu, h.-almási születésű és lakos, özvegy, irni olvasni tudó, kisbirtokos, vagyontalan, magyarhonos I-ső rendű,

id. Rigó József (katona) 60 éves unitárius vallásu, h.-almási születésű és lakos, nős egy gyermek atyja, irni olvasni tudó, kisbirtokos, vagyonos, magyarhonos II. rendű,

Dajka József 45 éves, unitárius vallásu, h.-almási születésű és lakos, nős, 6 gyermek atyja, irni olvasni tudó, kisbirtokos, vagyonos, magyarhonos III. rendű és

Felszegi Andras 52 éves, unitárius vallásu h.-almási születésű és lakos, nős 5 gyermek atyja, ir, olvas, kisbirtokos, kevés vagyonu, magyar honos IV-ed rendű vádlottakat ama tényük miatt, hogy Barra Lajos nyugalmazott h. almási körjegyző ellen, a midőn nevezett még közhivatalnok volt, 1911 évi május hó 30-án Udvarhelyvármegye főispánjához feljelentést adtak be, mely feljelentésben Barra Lajost azzal vádolták meg, hogy Barra Lajos a „homoródmalmási községi kocsmaház bérbe adásánál szabálytalanul járt el“, „a községet megkárosította, mert a község pénzén bivalakot vásárolt“, „a községet most újból megcsalta“, a mely feljelentés alapján Barra Lajos ellen a fegyelmi eljárás megindítva és az oklándi járás főszolgabírója által lejárta lett; azonban Barra Lajos ellen a fegyelmi eljárás 3778—1911 k. i. sz. véghatározat alapján meg lett szüntetve, illetve Barra Lajos a feljelentésben felhozott vádak és következményei alól jogerősen fel lett mentve, mert a vádlottak feljelentése valótlannak bizonyult. bünyösöknek mondja ki mint a Btk. 70 §-a szerinti tettes társakat a Btk. 260 §-ába ütköző hatóságelötti rágalmazás vétségében s azért vádlottakat a Btk. 260 § alapján a Btk. 92 § alkalmazásával, a jogerős ítélet foganatba vétele napjától számított, egyenkint s az 1892. évi XXVII. t. c. 3 §-ában meghatározott célokra fordítandó, 15 nap alatt ezen kir. bíróság vezetőjénél befizetendő, behajthatlanság esetén a Btk. 50 § alapján I (egy) napi fogházra átváltoztatandó 10 (tiz) K pénzbüntetésre ítéli.

* Az e rovatban megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

A Btk. 277 § alapján egyetemlegesen kötelezi a vádlottakat, hogy a hozandó ítéletet egész terjedelmében indoka val együtt annak jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt egy izben saját költségükön a Székelyudvarhelyt megjelenő „Székely-Udvarhely“ című lapban tegyék közzé, mit ha ezen idő alatt elmulasztanak közzé tenni, feljogosítja Barra Lajos sértettet, hogy azt közzé tegye s a közzététel költségét vádlottakon az illetékes bíróságnál végrehajtás útján felhajtassa.

Kötelezi vádlottakat a Bp. 480 § alapján, hogy az ezután felmerülő bünygyi költséget az 1890. évi 43 t.-c. 9 §-ában meghatározott módon a kir. kincstárnak térítsék meg.

Kötelezi egyben a vádlottakat a Bp. 479. 480. § alapján, hogy Barra Lajosnak 35 K elj. költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével egyetemlegesen fizessenek meg.

A Bp. 485 § alapján Dr. Jakab Zoltán ügyvéd, mint sértett képviselőjének díját 25 K-ban állapítja meg megbízójával szemben.

Indokok.

Ügyészségi megbízott vádat emelt vádlottak ellen, a Btk. 260 §-ába ütköző hatóság előtti rágalmazás vétsége miatt, mint a Btk. 70 §-a szerinti tettes társak ellen azért, mert Barra Lajos volt községi jegyzőt a rendelkező részben idézett feljelentésben, a rendelkező részben érintett bünyghető cselekmények elkövetésével vádlottak felettes hatósága előtt, azonban vádlottaknak vádja valótlanoknak bizonyult.

Vádlottak beismertek, hogy Barra Lajos ellen Udvarhelyvármegye főispánjához.

Védekezésül vádlottak azt hozták fel, hogy a feljelentés tartalmát egészében nem ismerték s előttük csak annak a községi kocsmaház bérletére vonatkozó része lett felolvasva és hogy a feljelentést mások biztatására írták alá és nyújtották be.

A beszerzett közigazgatási fegyelmi iratokból a bíróság ténykényt megállapította, hogy a már jelzett feljelentés alapján Barra Lajos volt körjegyző ellen ennek még nyugalmába vonulása előtt a fegyelmi eljárás be lett vezetve; mely fegyelmi eljárás során kihallgatott vádlottak a feljelentésben írt vád pontjaitak újólag megismételték és fenntartották; azonban ezen fegyelmi eljárás befejezéseért Barra Lajos ellen az eljárás 3778—1911 k. i. sz. véghatározat alapján meg lett szüntetve, mert a feljelentésben foglalt vádpontok beigazolását nem nyertek, mert azok alaptalanok voltak.

Vádlottak ezen cselekménye a Btk 260 §-ába ütköző hatóság előtti rágalmazás vétségének a tényálladékat kimerítette,

s minthogy a vádlottak azon védekezése, hogy a feljelentés egész tartalmát nem ismerték, elfogadható nem volt,

mert aláírásukkal annak egész tartalmát magukévá tették,

miért is vádlottak bünyösége ezen vétségben megállapítandó volt.

A bünyghetés mérvének meghatározásánál a bíróság súlyosító körülményül vette, hogy a vádlottak közpályán levő személyt vádlottak bünyghető cselekmény elkövetésével, mig ezzel szemben mint enyhítő körülményeket mérlegelte a vádlottak beismerését, bünygheten előéletüket, I-ső és II. r. vádlottaknál az öregkort, III. és IV. r. vádlottaknál a terhes családi állapotot és valamennyi vádlottánál, hogy a sértettől a bíróság előtt bocsánatot kértek és hogy mint gazdálkodással foglalkozók, a feljelentés aláírását mások befolyása alatt tették, a mi a közigazgatási iratokból is megállapítható volt.

Ezek szerint az enyhítő körülmények nagyon nyomatókosok és nagyszámúak lévén a Btk. 260 §-ban meghatározott fogházbünyghetésnek legkisebb mértéke is a vádlottakra aránytalanul súlyos lett volna, e miatt a bíróság a Btk. 92 §-át alkalmazta, s a bünyghetést a bünyghetés mértékének arányában a Btk. 20 §-ára való figyelemmel, az ítélet rendelkező részében írt pénzbüntetésben állapította meg.

Az ítélet egyéb rendelkezése az ott felhívott törvényszakaszokon alapszik.

Oklándon, 1912. évi április hó 12-én.

Kelemen Kálmán
kir. aljbíró.

Ezen ítélet jogerős és végrehajtható.
Oklánd, 1912. április 26-án.

Kelemen Kálmán
kir. aljbíró.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSEN tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bori-ágykereskedőnéi

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház Székelyudvarhely, Kossuth-utca 108 a. sz. alatt, 3 szoba, konyha, kamra, pince és kert külön udvarral. Bővebb tájékoztatást Márton Dénes földésznel Kossuth utca 79. sz. alatt.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

2846—912. tkvi.

Hirdetmény.

Ége községre nézve az 1892. XXIX t.c értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekkönyvekbe való bejegyzése és a te-

lekkönyvi bejegyzések helyesbítésé iránti eljárás befejeztével, ez azzal a felszólítással tétetik közze:

1. hogy mindazok, kik az 1886 XXIX. t.-c. 15 és 17 § ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5 és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889: XXXVIII. t.-c. 7. § a és az 1891. XVI. t. c. 15 § b) pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt vagyis az 1912. évi november hó 12-ik napjáig bezárólag telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be; mert ez ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi § nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6 § aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, irásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt vagyis az 1912. évi november 12-ik napjáig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1 és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 XXXVIII. t.-c. 16 § a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásokat tartalmazó kérvényüket a tkvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912 évi november 12-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen

meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelemzetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak at, hogy mennyiben azokhoz egyszersmind másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetiket a tkv hatóságnál át vehetik

A kir. járásbírótság, mint tkvi hatóság.
Okland, 1912 évi április hó 23. Földes s. k. kir. jbiró.

A kiadmány hiteleül:

Wermescher, kir. telekkönyvvezető

2796—912 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Abásfalva községre néve az 1892. XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a tkv könyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztelyén, ez azzal a felhívással tétetik közze:

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX t.-c. 15 és 17 § ai alapján ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 § aiban és az 1891: XVI t. c. 15 § a) pontján foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889 XXXVIII. törvénycikk 7 §-a és az 1891 XVI. törvénycikk 15 § b) pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják e végből törlési keresetüket hat hónap alatt vagyis 1912. évi november hó 2. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX t.-c 16 és 18 § ainak eseteiben ideértve az alábbi § nak az 1889: XXXVIII t. c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, irásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi november hó 2. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, met ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 évi XXXVIII. t.-c. 16 § alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912 évi november hó 2. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelemzetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak at, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetiket a telekkönyvi hatóságnál át vehetik

A kir. járásbírótság telekkönyv hatóság.

Okland, 1912 évi április 17-én.

DR FÖLDES s.k. kir. jbiró

A kiadmány hiteleül -

Wermescher tk. vezető.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legerősebb közlönye. Megjelenik hetenként 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emile Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapírok. Ezeken kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapírok és borítékok, level-kártyák, gyász- levelpapírosok stb. **Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvetel. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabíróági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVANYRAKTAR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

lrcák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szepirási és rondirási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapírok, szivarka-hüvely, szivarka s névjegytárcák Dobány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszőnyek, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótojjak, rondtollak, üvegtojjak, tollszárazak, disztollszárazak. **Íróok, fekete, színe** ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. **Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták.** Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző-tinták, beilyezőfesték, tus, mézga, folttiszo, titbronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatreszek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. **Danzingó-sipok és ...** Monogramok fehérnemű és leveledpapírjelzésre. **Kézi nyomda.** Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Közök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itatódeszkák, olaj-s zfesték mindén színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, íromappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegkek, kapesok stb.